

Profesija na ceni

- Na domaćem tržištu su kvalitetni ovlašćeni aktuari traženi i natprosečno plaćeni, ali značajno manje nego u razvijenim zemljama. Aktuari sve više postaju članovi uprava osiguravajućih kompanija, pošto svojim znanjem i iskustvom mogu mnogo da doprinesu rezultatima kompanije

Najtraženiji radnici za deset godina, prema procenama sajta "24/7 Vol strit", biće aktuari, stručnjaci koji procenjuju finansijske rizike. Oni će godišnje zarađivati čak 87.650 dolara. U Srbiji trenutno 46 ljudi ima licencu aktuara. Uglavnom rade u osiguravajućim društvima i zarađuju između 1.000 i 2.000 evra mesečno. Okupljeni su i u Udruženju aktuara Srbije, koje je deset godina uspešno vodila profesorka Jelena Kočović, a nedavno je na mesto predsednika izabran Branko Pavlović, član Izvršnog komiteta Delta Generali osiguranja.

- Koji su trenutno aktuelni trendovi u aktuarstvu u svetu?

U razvijenim ekonomijama, pored standardnih poslova u osiguranju, tarifiranja i rezervisanja, aktuari se danas najviše bave upravljanjem rizicima, razvojem netradicionalnih proizvoda životnog osiguranja, podrškom funkcionisanju zdravstvenih fondova, reformama penzijskog osiguranja, Solventnošću II, uspostavljanjem aktuarske funkcije u okviru kompanije odnosno zapošljavanjem aktuara umesto konsultanata, uniseks tarifom u životnom osiguranju, uticajem produžetka ljudskog života na obaveze osiguravajućih kompanija, unapređenjem standarda aktuarske prakse, predviđanjem efekata sve češćih prirodnih katastrofa, složenim obračunima profitabilnosti proizvoda... Koriste sve složenije matematičke modele, naučne metode i softverske alate u svakodnevnom poslu. Pred današnjeg aktuara se sve češće postavljaju zahtevi koje ne može da izvrši bez velike veštine i iskustva u informacionim tehnologijama. Primećuje se jedan pozitivan trend čak i u

zemljama našeg regiona da se aktuari sve više biraju u uprave osiguravajućih kompanija, pošto svojim znanjem i iskustvom mogu mnogo da doprinesu rezultatima kompanije.

U poslednje vreme, svetski trend je korišćenje aktuarskog znanja u najrazličitijim oblastima. Jedna od zanimljivih

” **Osiguravajućim društvima je potreban bar jedan aktuar sa licencom, ali za uspešno poslovanje potrebno je i po nekoliko aktuara bez licence**

primena je u oblasti krivičnog prava u Americi. Aktuari prave modele pomoću kojih se određuju primerene kazne počiniocima krivičnih dela, da bi se sprečilo ponavljanje određenih dela. Modeli se prave na osnovu statistika o vrsti krivičnog dela, godinama, polu, stepenu obrazovanja i etničke pripadnosti počinioca, kao i drugih parametara.

- Da li je Srbija u toku sa aktuelnim trendovima?

Srpski aktuari dosta dobro prate svetske trendove, zahvaljujući velikom broju osiguravajućih kompanija na domaćem tržištu koje pripadaju multinacionalnim finansijskim grupama, članstvu Udruženja aktuara Srbije u internacionalnim aktuarskim udruženjima i postojecim mogućnostima za obrazovanje i kontinuiranu edukaciju aktuara. Srpskim aktuarima je obezbeđen pristup najaktuelnijem profesionalnom znanju ekonomski razvijenog sveta. Aktuari u većini domaćih osiguravajućih kuća

koriste najsavremenije softverske alate za rezervisanje nastalih neprijavljenih šteta, obračun profitabilnosti portfelja životnog i neživotnog osiguranja i modeliranje reosiguranja. Situacija je slična i u većini ostalih osiguravajućih kompanija u Srbiji.

- Da li u Srbiji ima dovoljno aktuara za potrebe tržišta?

Udruženje ima stotinak članova što znači da se otprilike toliko ljudi trenutno u Srbiji bavi aktuarstvom na neki način. Licencu ovlašćenog aktuara ima 46 stručnjaka, ali deo njih je već u penziji. Svako od 28 osiguravajućih kompanija po zakonu je potreban bar jedan ovlašćeni aktuar. Praksa pokazuje da je svakoj kompaniji za uspešno funkcionisanje potrebno i po nekoliko aktuara bez licence u zavisnosti od veličine kompanije. Na primer, u Delta Generali osiguranju, drugoj kompaniji po tržišnom učešću, kao ovlašćeni aktuar, saradujem sa još dva ovlašćena aktuara i tri aktuara bez licence, dok u Dunav osiguranju radi više od deset aktuara. Očigledno je da na srpskom tržištu ima prostora za nove stručnjake u aktuarstvu. Takođe, već sam pomenuo da je Udruženje postalo pridruženi član evropskog udruženja aktuara Group Consultatif. Aktuarska udruženja iz 30 evropskih zemalja koja su ispunila zahteve za punopravno članstvo u Groupe Consultatif, međusobno priznaju licence ovlašćenih aktuara, što će dati mogućnost srpskim aktuarima da rade na tržištu EU, kada Udruženje postane punopravni član Groupe Consultatif. Srpski ovlašćeni aktuari prolaze kvalitetnu obuku u domaćem obrazovnom sistemu i polažu težak i komplikovan stručni ispit u Narodnoj banci,

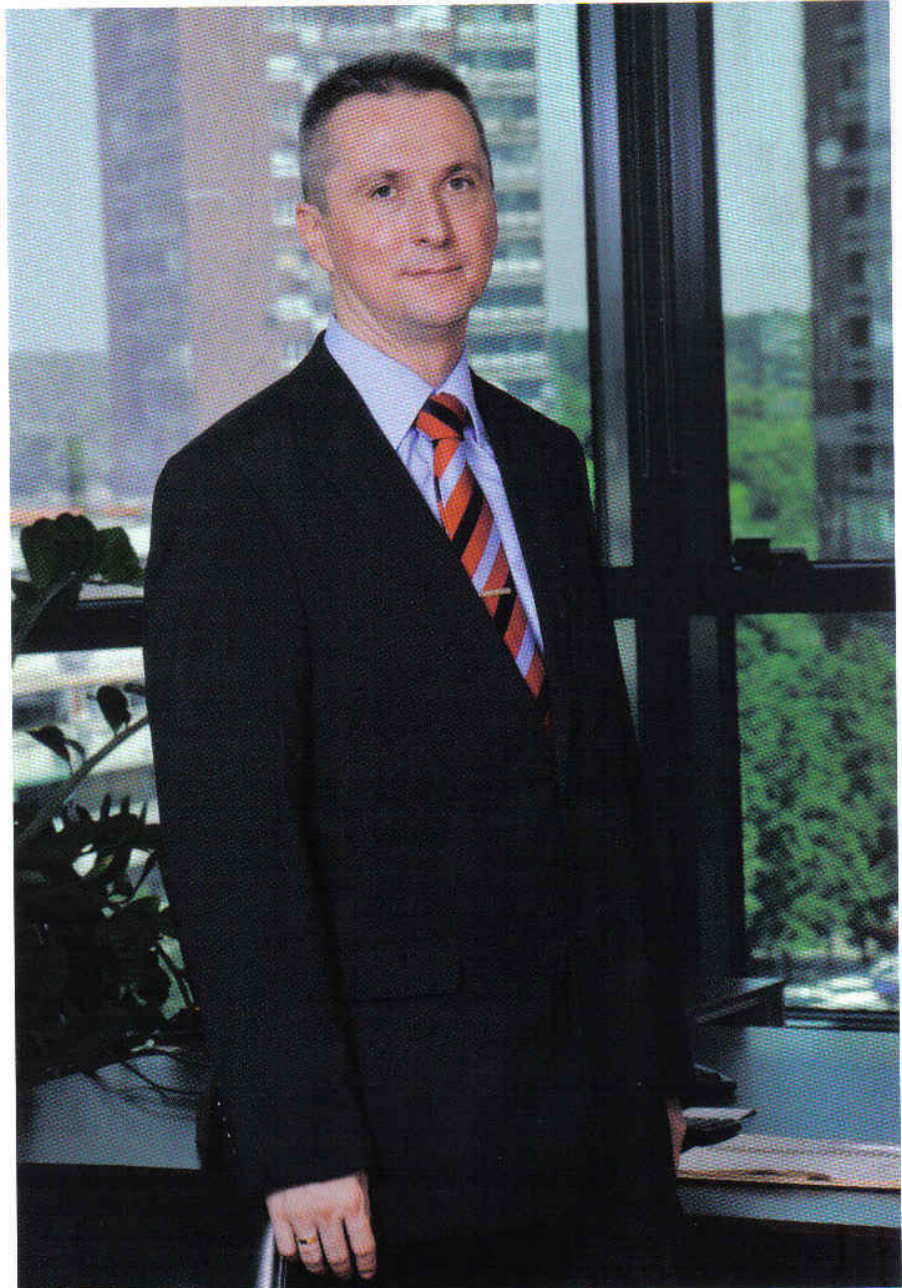
čime dokazuju da su dorasli izazovima aktuarskog posla. Poznajući kolege aktuarre, siguran sam da u Srbiji postoji određeni broj izuzetnih stručnjaka u ovom poslu, tako da će otvaranjem tržišta EU neki od njih sigurno iskoristiti šansu i dobro se pokazati u međunarodnoj konkurenciji.

” Aktuari, praktično, čuvaju finansijsku stabilnost društva, kroz brigu o adekvatnosti rezervi, zakonitosti, dobru procenu cene rizika

■ Šta Srbiji znači članstvo u Međunarodnom udruženju aktuarra i Evropskom udruženju aktuarra?

Članstvo u navedenim udruženjima znači prihvatanje određenih standarda obavljanja aktuarskog posla, što dovodi do povećanja kvaliteta usluga koje pružaju domaći aktuari. Brigom o očuvanju integriteta osiguravajuće kompanije aktuar radi i za osiguravajuću kompaniju, ali i za javni interes, za zaštitu ekonomskih interesa celog društva. U slučaju da osiguravajuća kompanija bankrotira izgubiće novac najranjivija grupa građana, oni koji su doživeli nezgodu, ozbiljno se razboleli, izgubili blisku osobu, ostali bez stana ili kuće, stari ljudi kojima neće imati ko da isplaćuje penzije... Može se reći da aktuari, praktično, čuvaju finansijsku stabilnost društva, kroz brigu o adekvatnosti rezervi, zakonitosti, dobru procenu cene rizika...

Ipak, najveću korist imaju naši aktuari koji su zainteresovani da učestvuju u radnim telima navedenih udruženja. Razmena iskustva sa kolegama iz celog sveta, učestvovanje u pripremi i donošenju raznih standarda aktuarske profesije, praćenje najaktuelnijih svetskih trendova u oblasti osiguranja, povezivanje sa ljudima sličnih profesionalnih interesovanja, pristup najnovijim naučnim radovima iz oblasti interesovanja aktuarra, zaista mnogo znače domaćim aktuarima, naročito onima koji ne rade u kompanijama koje su deo većih multinacionalnih grupa osiguravača. Takođe, punopravno članstvo u Međunarodnom udruženju i pridruženo članstvo u Evropskom udruženju je i priznanje našem Udruženju da dobro radi i da je u stanju da ispuni kriterijume i zahteve koji važe u savremenom aktuarskom svetu. Dobijanjem punopravnog članstva i u Evropskom udruženju u narednom periodu, naše Udruženje će postati potpuno ravnopravno sa ostalim aktuarskim asocijacijama i spremno da preuzme još važniju ulogu na srpskom tržištu osiguranja.

S obzirom na to da malo ljudi, čak i iz struke, zna čime se bave aktuari, potrebna je javna promocija naše profesije i Udruženja, što će doprineti unapređenju uloge aktuarstva u našem društvu

■ Kako je i da li je Udruženje aktuarra Srbije uključeno u pripreme Solventnosti II?

Iako se pojedini članovi Udruženja aktuarra Srbije bave pripremama za uvođenje Solventnosti II, Udruženje za sada nije organizovalo konkretne aktivnosti u tom pravcu. Osnovni razlog je domaća zakonska regulativa koja predviđa uvođenje ovog standarda u srpsko zakonodavstvo tek prilikom priključenja Evropskoj Uniji. U ovom trenutku to je dosta daleko, po mojoj aktuarskoj proceni, neće se desiti pre 2020. Bez obzira na to, već sledeće godine Udruženje će formirati komisiju

za Solventnost II, kako bi na vreme organizovalo pripremu za sve zainteresovane članove za tu temu koja nas sigurno čeka u budućnosti.

■ U Sjedinjenim Američkim Državama aktuarstvo se ubraja u najbolje profesije na tržištu. Kakva je situacija u Srbiji?

Svoj posao i svetski i domaći aktuari opisuju kao zanimljiv i prepun intelektualnih izazova. Radna atmosfera je prijatna i najčešće postoji međusobna solidarnost i poštovanje među kolegama aktuarima. Aktuari blisko saraduju sa upravama kompanija, tako da imaju priliku da utiču na

najznačajnije poslovne odluke u oblasti finansijskih usluga, socijalne zaštite i upravljanja rizicima. Aktuarski posao nosi i veliku odgovornost, preventivno prema finansijskim interesima kompanije, ali i šire javnosti. Polako postaje popularan u svetu, tako da se pojavljuje i u filmovima. U holivudskom filmu snimljenom 2002. "Sve o Šmitu", koji je prikazivan i u našim bioskopima, glavni lik je penzionisani aktuar koga glumi Džek Nikolson. U svetu je to odlično plaćen posao, u Americi je to već godinama jedan od 10 najatraktivnijih poslova na tržištu. Na domaćem tržištu su kvalitetni ovlašćeni aktuari traženi i natprosečno plaćeni, ali na žalost značajno manje nego u razvijenim zemljama.

■ **Da li aktuari u Srbiji rade i za neke druge kompanije osim za osiguravajuća društva, na primer, političke partije, kladionice kao sto je to slučaj u inostranstvu?**

Aktuari u svetu najviše rade za osiguravajuće kompanije, penzijske fondove, banke i slične finansijske institucije, ali su potrebni i kladionicama za određivanje kvota, političkim partijama za analiziranje i praćenje rezultata izbora, državnim institucijama pri planiranju raznih reformi i većini kompanija za obračun rezervacija za beneficije zaposlenih pri odlasku u penziju. U Srbiji, zakon zahteva obavljanje aktuarskih poslova samo u osiguravajućim kompanijama, tako da većina aktuara radi u oblasti osiguranja. U velikim preduzećima zbog zahteva međunarodnih računovodstvenih standarda broj 19 i 39 aktuari obavljaju obračune određenih rezervacija. U jednom velikom javnom preduzeću u Srbiji je zaposlen ovlašćeni aktuar koji je zadužen da tom preduzeću obezbedi optimalno pokriće rizika kod osiguravajućih društava. Na prethodnim parlamentarnim izborima jedna velika stranka je angažovala aktuara iz inostranstva da pomogne u analiziranju ispitivanja javnog mnjenja i rezultata samih izbora. Pojedine banke u Srbiji angažuju aktuare za pomoć u projektima vezanim za procene rizika. S obzirom na to da su aktuari profesionalci koji analiziraju finansijske posledice rizika, koristeći matematiku, statistiku i ekonomsku teoriju za proučavanje neizvesnih događaja, u savremenom srpskom društvu će biti sve više projekata čijem uspehu aktuari mogu značajno doprineti.

■ **Da li aktuari u Srbiji imaju neke zahteve prema državi u cilju unapređenja profesije?**

Udruženje aktuara Srbije već deset godina uspešno organizuje simpozijume na kojima najpoznatiji stručnjaci iz oblasti osiguranja iz regiona prezentuju najnovija

” **U svetu je posao aktuara odlično plaćen, a u Americi je to već godinama jedan od 10 najatraktivnijih poslova na tržištu**

dostignuća iz svojih oblasti rada. Najčešće se organizuju dva simpozijuma godišnje. Udruženje pruža mogućnost aktuarima za kvalitetno profesionalno usavršavanje, ali je to u ovom trenutku prepušteno dobroj volji i zainteresovanosti pojedinaca. Pošto se Udruženje već dokazalo u ovom poslu, od države ćemo prvo tražiti ovlašćenje za sprovođenje kontinuirane edukacije aktuara, kao što je to slučaj u većini evropskih zemalja. Naše Udruženje će od sledeće godine dodeljivati određeni broj poena za prisustvo predavanjima iz oblasti osiguranja, pisanje studijskih radova i publikacija kao i prezentovanje radova na seminarima iz aktuarskih oblasti, kao što to rade udruženja u drugim zemljama.

Drugi zahtev je u stvari ponuda državi da dopusti Udruženju aktuara da znanjem svojih članova pomogne razvoj domaćeg tržišta osiguranja. Zajednički cilj države i Udruženja je dalji razvoj velikog potencijala koji ima srpsko tržište osiguranja. Svi relevantni parametri pokazuju da je tržište osiguranja u Srbiji još uvek nedovoljno razvijeno i ne očekuje se značajnija promena trenda u 2013. Aktuari kao profesionalci koji najbolje poznaju situaciju u oblasti osiguranja mogu da pomognu državi u stvaranju uslova za ubrzanje razvoja tržišta osiguranja.

Udruženje će postaviti još jedan vrlo važan zahtev. Pored komercijalnih osiguravajućih društava u Srbiji postoje i

državne institucije koje se bave osiguranjem: Nacionalna korporacija za osiguranje stambenih kredita, Republički fond zdravstvenog osiguranja, Agencija za osiguranje depozita, Agencija za osiguranje i finansiranje izvoza i Kompenzacijski fond. Zahtev Udruženja aktuara je da država zakonski reguliše obavljanje aktuarskih poslova u svim tim institucijama na isti način kao i u komercijalnim osiguravajućim društvima, kako bi na odgovarajući način bio zaštićen javni interes.

■ **Nedavno ste postali predsednik Udruženja aktuara Srbije. Kakvi su vaši planovi u pogledu rada tog Udruženja?**

Udruženje aktuara Srbije je profesionalno udruženje osnovano 2002. sa ciljem razvoja i unapređenja aktuarske nauke i struke, njene primene u praksi kao i obrazovanja i osposobljavanja aktuara i brige o javnom interesu. Profesor doktor Jelena Kočović bila je predsednik Udruženja poslednjih 10 godina. U julu 2012. od nje sam preuzeo tu dužnost. Program rada Udruženja koji sam predstavio na izornoj Skupštini sastoji se od pet tačaka. Zadržavanje kontinuiteta s prethodnim dobrim rezultatima u edukaciji i međunarodnoj saradnji je najvažniji zadatak. Rezultati su već vidljivi, intenziviranjem međunarodne saradnje, Udruženje je postalo pridruženi član evropske porodice aktuara Group Consultatif u oktobru 2012. Takođe, krajem godine će biti organizovan tradicionalni seminar za kontinuiranu edukaciju aktuara. Drugi cilj, koji je već ispunjen je postavljanje web sajta Udruženja na adresi www.aktuar.rs. Na sajtu se pored vesti, mogu naći informacije o Udruženju, njegovom rukovodstvu i članstvu, aktuarstvu, licenciranju kao i linkovi ka sajtoima srodnih oblasti. Takođe, mogu se preuzeti usvojeni dokumenti Udruženja, prezentacije sa simpozijuma i zakonska regulativa iz oblasti osiguranja. Zatim, organizovanje redovne razmene iskustva između članova Udruženja je posao koji će se ostvarivati kroz redovne mesečne sastanke. U budućnosti to bi trebalo da dovede do uspostavljanja lokalnih standarda aktuarske prakse. Četvrto na čemu će se raditi je uspostavljanje kvalitetne saradnje našeg Udruženja sa osiguravajućim društvima, Udruženjem osiguravača Srbije, Narodnom bankom i Ministarstvom finansija. Na kraju, s obzirom na to da mali broj ljudi čak i iz struke osiguranja zna čime se bave aktuari javna promocija aktuarske profesije i Udruženja aktuara Srbije, doprineće unapređenju uloge aktuarstva u našem društvu.

Vesna Lapčić ■